

هنر هدایت و مهارت بازدارندگی

درنامه امر به معروف و نهی از منکر

دکتر محمد حسین توانایی

عضویت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج

مدرس مدعو و مشاور دانشجو، دانشیار، امام صادق (ع) (میراث)

فخری عالت

کارشناس ارشد معارف اسلامی

دانش آموختنی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج

سرشناسه	: توانایی، محمدحسین، ۱۳۴۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: هنر هدایت و مهار بازدارندگی: درسنامه امر به معروف و نهی از منکر / محمد حسین توانایی، فخری عدالت.
مشخصات نشر	: تهران: آبژ: واژه نگار، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۹۲ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۶۴۶۸-۲۴-۲
وضعیت فهرست نویسی	: قیفا
عنوان دیگر	: درسنامه امر به معروف و نهی از منکر.
موضوع	: امر به معروف و نهی از منکر — جنبه های قرآنی
موضوع	: Enjoining what is good and prohibiting what is evil* — Qur'anic teaching
موضوع	: امر به معروف و نهی از منکر
موضوع	: Enjoining what is good and prohibiting what is evil*
شناسه افزوده	: عدالت، فخری -
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۵ ت ۹۱۳۴۵ الف / BP۱۰۴
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۱۵۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۲۰۹۹۹۲

هنر هدایت و مهارت بازدارندگی درسنامه امر به معروف و نهی از منکر

تالیف:	دکتر محمدحسین توانایی، فخری عدالت
ناشر:	آبژ، با همکاری واژه نگار
صفحه آرای:	شمیم
لیتوگرافی:	ندای دانش
چاپ:	نفیس نگار
نوبت چاپ:	اول ۱۳۹۵
شمارگان:	۱۵۰۰ نسخه
بهاء:	۱۱۸۰۰ تومان
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۶۴۶۸-۲۴-۲

دفتر مرکزی

خیابان اردیبهشت، ساختمان ۳۴۷، طبقه چهارم

تلفن: ۶۶۴۷۶۸۸۹

مرکز پخش: انتشارات واژه نگار

خیابان ۱۲ فروردین، بعد از جمهوری، کوچه باغ نو، پلاک ۲۱

تلفن: ۶۶۴۵۰۱۶۶ - ۶۶۴۰۹۳۴۲ فکس: ۶۶۴۵۳۳۸۰

www.vajehnegar.ir

info@vajehnegar.ir

هر گونه تکثیر و بازنویسی مطالب به هر نحو ممکن در هر گونه رسانه، کتاب و مجله، جزوه و لوح فشرده بدون اجازه کتبی ناشر شرعاً حرام است و موجب پیگرد قانونی می شود.

مقدمه ناشر

هر مسلمان در تعیین سرنوشت جامعه خود نقش داشته و در پذیرش مسئولیت‌های اجتماعی متعهد می‌باشد، بنابراین باید ناظر و مراقب همه اموری باشد که پیرامون وی اتفاق می‌افتد، این مطلب در قرآن و فقه اسلامی تحت عنوان امر به معروف و نهی از منکر مطرح شده و از مهم‌ترین مبانی شناختی و رفتاری یک مسلمان به شمار می‌آید.

در شرایطی که حدود و تعاریف این فریضه الهی مبهم باشد و شایستگی فرد امر و نهی در چارچوب اصول و صلاحیت وی نباشد، تنش و کدورت‌های بسیار عمیقی در بین مردم ایجاد می‌شود که سرانجام آن گسترش خصومت و از هم پاشیدگی اتحاد و یکپارچگی آنها است. بنابراین شناخت اصول امر به معروف و نهی از منکر و الزامات و روش‌های عملی آن بسیار مهم و حساس است.

این کتاب با قلم استاد دانشگاه و مدرس مهارت‌های زندگی آقای دکتر محمدحسین توانایی و سرکار خانم فخری عدالت (کارشناس ارشد باف‌سلام)، رشته تحریر در آمده که حاصل سال‌ها تجربه آموزشی و پژوهشی نامبردگان در قرآن کریم، فقه و معارف اسلامی و علم تربیتی است، موضوع با دقت و نگاهی نو با زبانی ساده و مستند از مبانی تا نتایج اجتماعی این فریضه مطرح شده است.

شاید طرح واره های ذهن مان، از امر به معروف و نهی از منکر، ایجاد زور و خشونت در برقراری این فریضه و برخوردهای تحقیرآمیز با دیگران باشد، موبت ضمن ارایه دلایل محکم و تشریح مستندات، اجرای آن را دلنشین توام با مهربانی، ملایمت و حفظ کرامت توصیف کرده که نتیجه آن همبستگی و پیشرفت در جامعه است.

مولفین با ارایه راهکارهایی مخاطبان خود را که آحاد جامعه به ویژه جوانان هستند به نوآندیشی در اصول و اجرای اثربخش این فریضه دعوت کرده و مهارت در شناخت معروف و منکر و اجرای امر به معروف و نهی از منکر را در آنها تقویت می‌کند، همچنین با ابتکاری آموزشی در پایان هر درس پرسش و پاسخ و در انتهای کتاب آزمونی چند گزینه‌ای پیش‌بینی کرده‌اند تا خواننده را به تفکر واداشته و به سمت تحقیق، شناخت عمیق و مهارت‌افزایی سوق دهند.

با این اوصاف کتاب مخاطبان بی‌شماری اعم از مدرسین دانشگاه، دانش‌آموزان، کارگران، معلمان، دانش‌آموزان، فرهیختگان علم و هنر، کارفرمایان و تمامی کارکنان ادارات، نهادهای انقلاب اسلامی، مراکز درمانی، کارخانه‌ها، شرکت‌های خصوصی و دولتی، موسسات فرهنگی و آموزشی و مراکز درمانی خواهد داشت، این کتاب می‌تواند در قالب یک مسابقه کتاب و کتابخوانی از طرف مدیران و کارفرمایان، ستادهای امر به معروف و نهی از منکر، دفاتر نمایندگی‌های ولی فقیه و توصیه یا به اجرا گذاشته شود و هدایایی به رسم یاد بود به نفرات برتر اهدا شود، این انتشارات نیز به نوبه خود جهت رشد و توسعه این فریضه الهی آماده هرگونه همکاری است.

دکتر سید مهرداد مظفر

مقدمه

در اهمیت و جایگاه والای فریضه‌ی امر به معروف و نهی از منکر آن طور که در قرآن کریم و روایات اسلامی و ادبیات فارسی و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (= اصل هشتم) آمده، جای هیچ شک و تردیدی نیست. آیات متعددی در قرآن کریم به فریضه‌ی امر به معروف و نهی از منکر اختصاص یافته است در سوره‌ی مبارکه آل عمران، مسلمانان به این دلیل جزو برترین امت‌ها به حساب می‌آیند که یکدیگر را امر به معروف و نهی از منکر می‌کنند:

﴿ذُنُوبَكُمْ خَيْرٌ أَمَّا أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾

شما بهترین امت هستید که به سود انسانها آفریده شده‌اند؛ (په اینكه) امر به معروف و نهی از منكر می‌كنید و به خدا ایمان دارید. (آل عمران/۱۱۰)

همچنین در روایات اسلامی اهمیت و جایگاه فریضه‌ی امر به معروف و نهی از منکر به خوبی تبیین شده است.

امام علی علیه السلام می‌فرماید:

«همه کارهای خوب (و جهاد) در مقایسه با امر به معروف و نهی از منکر مانند قطره‌ای است در برابر دریا!»

(نهج البلاغه، حکمت ۳۷۴)

امام باقر علیه السلام می‌فرماید:

«امر به معروف و نهی از منکر واجب بزرگ است که به وسیله آن همه‌ی واجبات بر پا می‌شود؛ راه‌ها امن می‌گردد، کسب و کارها حلال می‌شود، حقوق تضییع شده‌ی افراد، صاحبانش برمی‌گردد، زمین آباد می‌شود، از دشمن انتقام گرفته می‌شود و همه‌ی کارها روبراه می‌شود.» (وسائل الشیعه، ج ۱۶، ص ۱۱۹)

اصل هشتم قانون اساسی می‌گوید:

«در جمهوری اسلامی ایران دعوت به خیر، امر به معروف و نهی از منکر منتهی‌المراتبی است همگانی و متقابل بر عهده‌ی مردم نسبت به یکدیگر، دولت نسبت به مردم و مردم نسبت به دولت. شرایط و ضوابط و کیفیت آن را قانون معین می‌کند: ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ﴾»

مردان و زنان باایمان، ولی (و یار و یاور) یکدیگرند؛ امر به معروف، و نهی از منکر می‌کنند. (توبه/۷۱)

چو می‌بینی که ناپیئا و چاه است اگر خاموش بنشینی، گناه است

به نزد من آن کس نکوخواه توست که گوید: فلان خار در راه توست

سعدی (علیه‌الرحمه) فریضه امر به معروف و نهی از منکر را که هدف اصلی پیامبران الهی بود، در دو بیت یاد شده به زیبایی بیان کرده است.

چنان که پیداست، امر به معروف و نهی از منکر:

۱- یک حق و وظیفه انسانی و اسلامی است که هر فرد در برابر جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کند، لازم است آن را استیفا و به آن عمل نماید.

۲- یک عمل خیرخواهانه و از روی دلسوزی نسبت به افراد جامعه است.

۳- همان نظارت همگانی یا عمومی است که هر فرد به عنوان «شهروند مسؤول» خود را محق و موظف می‌داند در جامعه‌ای که زندگی می‌کند، آن را اعمال نماید.

۴- همان «تفکر انتقادی» است که لازم است شهروندان به عنوان یکی از «مهارت‌های زندگی» برای بهتر زندگی کردن، مهارت انتقاد کردن را در خود تقویت نموده و شیوه‌های انتقاد اثرگذار را بیاموزند.

۵- فریضه «امر به معروف و نهی از منکر» همان «معروف‌ها» و «منکرها» نیست بلکه «یکی از معروف‌ها». «امر به معروف و نهی از منکر» است. همان طور که «بی تفاوتی» و «تماشاچی بودن» یکی از منکرهای اجتماعی به حساب می‌آید.

با توجه به آنچه در تبیین مفهوم امر به معروف و نهی از منکر گفته شد حال اگر بدانیم که «امر به معروف و نهی از منکر» از سوی شهروندان، تنها به صورت تذکر لسانی (= زبانی) و کتبی و ارائه شکایت و گزارش به مراجع دارای صلاحیت تحقق می‌یابد، در این صورت به نقش مؤثر این فریضه در ایجاد وحدت اجتماعی و ملی و جلوگیری از بروز آسیب‌های اجتماعی و ترویج معروف‌ها بیش از گذشته اذعان خواهیم کرد.

بنابراین در اجرای فریضه امر به معروف و نهی از منکر، هیچ یک از شهروندان، حق برخورد فیزیکی با سایر شهروندان را نخواهد داشت؛ حتی مشاجره با دیگران و بگو مگوهای پس از تذکر لسانی، در این صورت وجهی نخواهد داشت. جالب است بدانیم که شهروندان، به عنوان امر به معروف و نهی از منکر حق ندارند دیگران را به پذیرش یا ترک عقیده‌ای خاص اکراه یا اجبار نمایند بلکه مواردی از ترک معروف و ارتکاب منکر که علنی شده و بروز اجتماعی پیدا کرده، تذکر داده می‌شود.

حیطه‌هایی که دعوت به خیر و امر به معروف و نهی از منکر انجام می‌پذیرد، عبارت است از: حفظ و تقویت نظام اسلامی، شؤون و حدود اسلامی، عفت عمومی، خانواده، امنیت اجتماعی، گرانفروشی و کم‌فروشی، بهداشت عمومی و محیط، حقوق شهروندی، ریاکاری، شوه و اموال عمومی.

حیطه‌هایی که در آن امر به معروف و نهی از منکر در سبب مردم نسبت به دولت انجام می‌پذیرد، عبارت است از: فساد اداری، مفاسد مالی و اقتصادی، نظم و انضباط و شؤون اداری، رعایت وجدان کاری، حفظ بیت‌المال، تجمل‌گرایی، حقوق و کرامت ارباب رجوع و رشوه‌خواری.

آنچه از حیطه‌های یاد شده در خصوص تذکر لسانی به نظر می‌رسد آن است که نباید امر به معروف و نهی از منکر در یکی دو «معروف» مانند: نماز و حجاب یا یکی دو منکر مانند: «ترک نیکوکاری» خلاصه شود بلکه شایسته و لازم است که شهروندان با توجه به حیطه‌های یاد شده، به همه‌ی معروف‌ها و منکرها توجه داشته باشند.

اما سؤالی که در اینجا مطرح می‌شود، آن است که در صورت مخالفت شهروندان با تذکری که به او داده می‌شود و عدم برخورد با وی، این تذکرات چگونه اثرگذار خواهد بود؟ در پاسخ باید گفت: در صورتی که به‌ی شهرت‌ها به حق و تکلیف شهروندی خود عمل نمایند و یکی پس از دیگری به شهروندان متخلف تذکر دهند و بر این پیکر بی‌پایه به تدریج اثرگذار خواهد بود به طوری که فرد متخلف خود را در محاصره‌ی فرهنگ حاکم بر جامعه می‌بیند و به اشتباه خود پی خواهد برد او با خود خواهد گفت: چگونه است که همه به من تذکر می‌دهند، حتماً کار من اشتباه است.

حال تصور کنیم که این تذکرات همراه با تکریم و احترام گذاشتن به شخصیت فرد متخلف باشد، در این صورت احتمال اثرپذیری بیش‌تر خواهد بود.

علاوه بر این همان طور که در قانون حمایت از آمران به معروف و ناهیان از منکر اشاره شده اگر نهادهای مسؤول از خانواده (= پدر و مادر) گرفته تا مراکز آموزشی (=مدارس، دانشگاه‌ها، حوزه‌های علمیه) و فرهنگی (= سازمان تبلیغات اسلامی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان اوقاف و امور خیریه و ...) به منظور اطلاع‌رسانی عمومی، بسترهای لازم برای فرهنگسازی در راستای ترویج فرهنگ تذکر لسانی را فراهم سازند، در این صورت آمادگی برای پذیرش تذکرات از سوی شهروندان، افزایش خواهد یافت.

آموزش اهمیت و شیوه‌های تذکر لسانی در ادارات، مساجد و سایر محل‌های تجمع مردمی، طراحی و اجرای پژوهش‌های بنیادی و میدانی در محیط‌های دانشگاهی، تبلیغات شهری و روستایی، تبیین مستمر موضوع در رسانه‌ها (= نشریات، روزنامه‌ها، صدا و سیما) توجیه و تشویق اصناف و بازاریان و ... از جمله موارد بسترسازی لازم برای احیاء و ترویج فرهنگ تذکر لسانی در سطح جامعه می‌باشد.

از آنجا که موضوع امر و نهی در قرآن کریم و ابعاد و شیوه‌های گوناگون آن پیوسته مورد توجه بوده است، کتاب حاضر ابعاد الهی و مردمی اوامر و نواهی قرآنی و مهارت امر و نهی (= شیوه‌های امر به معروف و نهی از منکر و تذکر دادن) را با عنوان: هنر هدایت و مهارت بازدارندگی «درسنامه امر به معروف و نهی از منکر» و با هدف گسترش فرهنگ امر به معروف و نهی از منکر در جامعه مورد بررسی قرار داده است.

بر این اساس فصول این کتاب در چهار فصل و شانزده درس برابر با دو واحد درسی به صورت زیر مرتب شده است:

فصل اول جان به امر به معروف و نهی از منکر و نظایر امر و نهی‌های قرآنی.

فصل دوم امر - نهی‌های الهی شامل: امر و نهی‌های تکوینی و تشریعی، امر و نهی‌های تکلیفی و ارشادی، امر و

نهی‌های مستقیم و غیرمستقیم.

فصل سوم امر و نهی‌ها: مردم شامل:

امر و نهی‌های مؤمنان به مؤمنان.

امر و نهی‌های مؤمنان به غیر مؤمنان.

امر و نهی‌های غیر مؤمنان به مؤمنان.

امر و نهی‌های غیر مؤمنان به غیر مؤمنان.

فصل چهارم مهارت امر و نهی شامل:

بایدها و نبایدهای امر و نهی

رفتارشناسی امام رضا (ع) در امر به معروف و نهی از منکر

پیوست‌ها - شامل:

- آیات و روایات امر به معروف و نهی از منکر
- مسئولیت‌پذیری فردی و اجتماعی
- اصل هشتم قانون اساسی
- قانون حمایت از آمران به معروف و ناهیان از منکر
- مقاله‌ی امر به معروف و نهی از منکر و حقوق بشر
- مفهوم‌شناسی امر و نهی در قرآن و علوم بلاغت

ارتباط با دکتر توانایی

Dr.tavanaieesareh@yahoo.com

Telegram.me/honarehedayat

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول - جایگاه امر به معروف و نهی از منکر و نظایر امر و نهی های قرآنی

..... ۱۵ مقدمه

درس اول

..... ۱۷ ۱-۱- اهمیت و جایگاه امر و نهی در قرآن کریم

..... ۱۷ ۱-۱-۱- مصلحت دار بودن اوامر و نواهی الهی

..... ۱۷ ۱-۲- خداوند اولین آمر و ناهی

..... ۱۷ ۱-۳- امر و نهی، یکی از اهداف رسالت پیامبران علیهم السلام

..... ۱۷ ۱-۴- فلسفه ی نیاز انسان به امر و نهی

..... ۱۸ ۱-۵- پیام های بی توجهی به اوامر و نواهی الهی

..... ۱۹ ۱-۶- مهمت، آثار، فواید و برکات امر به معروف و نهی از منکر

درس دوم

..... ۲۳ ۲-۱- نظایر امر و نهی

..... ۲۳ ۱-۲-۱- نظایر عام

..... ۲۳ ۱-۱-۲-۱- تعاون

..... ۲۳ ۲-۱-۲-۱- تواصی

..... ۲۴ ۳-۱-۲-۱- تذکر

..... ۲۴ ۴-۱-۲-۱- دعوت

..... ۲۵ ۵-۱-۲-۱- موعظه و نصیحت

..... ۲۶ ۶-۱-۲-۱- ارشاد و ابلاغ

..... ۲۶ ۷-۱-۲-۱- هدایت

..... ۲۷ ۸-۱-۲-۱- تعلیم و تأدیب

..... ۲۸ ۲-۲-۱- نظایر خاص

..... ۲۸ ۱-۲-۲-۱- امر به قسط

..... ۲۸ ۲-۲-۲-۱- امر به بر

..... ۲۸ ۳-۲-۲-۱- نهی از سوء

..... ۲۹ ۴-۲-۲-۱- نهی از فساد

..... ۲۹ ۵-۲-۲-۱- تناهی از منکر

..... ۲۹ ۶-۲-۲-۱- نهی از فحشاء و منکر

فصل دوم - امر و نهی های الهی

..... ۳۳ مقدمه

درس سوم

..... ۳۶ ۱-۲- امر و نهی های تکوینی

۲۸ ۲-۲- امر و نهی‌های تشریعی

۴۰ ۱-۲-۲- اوامر و نواهی مستقیم

۴۰ ۱-۲-۲-۱- اوامر و نواهی خداوند خطاب به جن

۴۳ **درس چهارم**

۴۳ ۲-۲-۱-۲- اوامر و نواهی خداوند خطاب به پیامبران علیهم‌السلام

۴۳ ۱-۲-۱-۲- اوامر و نواهی خطاب به عموم پیامبران علیهم‌السلام

۴۳ ۲-۲-۱-۲- اوامر و نواهی خطاب به پیامبران خاص

۴۴ ۱-۲-۲-۱-۲- امر و نهی خداوند خطاب به حضرت آدم علیه‌السلام

۴۵ ۲-۲-۲-۱-۲- نهی الهی خطاب به حضرت نوح علیه‌السلام

۴۶ ۲-۲-۲-۱-۲- امر خداوند خطاب به حضرت موسی علیه‌السلام

۴۶ ۲-۲-۲-۱-۲- امر خداوند خطاب به حضرت یحیی علیه‌السلام

۴۷ ۲-۲-۱-۲- امر خداوند خطاب به حضرت عیسی علیه‌السلام

۴۹ **درس پنجم**

۴۹ ۲-۲-۱-۲- اوامر و نواهی خداوند خطاب به حضرت رسول اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم

۴۹ الف) اعتقادی

۵۵ **درس ششم**

۵۵ ب) اخلاقی - اجتماعی

۶۱ ج) فقهی

۶۱ **درس هفتم**

۶۲ ۲-۲-۱-۳- اوامر و نواهی خداوند خطاب به انسان‌ها

۶۳ ۱-۳-۱-۲- امر و نهی‌های عام (= یا بنی آدم - یا ایها الناس)

۶۹ **درس هشتم**

۶۹ ۲-۳-۱-۲- امر و نهی‌های خاص (= یا ایها الذین آمنوا - یا اولی‌الایمان ...)

۶۹ الف) «یا عبادی»

۷۰ ب) «یا ایها الذین آمنوا»، «یا ایها المؤمنون»

۷۷ **درس نهم**

۷۷ ج) جمع‌بندی اوامر و نواهی با خطاب «یا عبادی» و «یا ایها الذین آمنوا»

۸۵ **درس دهم**

۸۵ د) سایر خطاب‌های خاص

۹۳ **درس یازدهم**

۹۳ ۲-۲-۲- اوامر و نواهی غیر مستقیم

۹۳ ۱-۲-۲-۲- اوامر و نواهی فرشتگان

۹۴ ۲-۲-۲- اوامر و نواهی پیامبران علیهم‌السلام

۱۰۱	فصل سوم - امر و نهی‌های مردمی
۱۰۱	مقدمه
۱۰۳	درس دوازدهم
۱۰۳	۱-۳- امر و نهی‌های مؤمنان به مؤمنان
۱۰۴	۲-۳- امر و نهی‌های مؤمنان به غیر مؤمنان
۱۰۹	درس سیزدهم
۱۰۹	۳-۳- امر و نهی‌های غیر مؤمنان به مؤمنان
۱۱۰	۴-۳- امر و نهی‌های غیر مؤمنان به غیر مؤمنان
۱۱۵	فصل چهارم - مآلات امر و نهی
۱۱۵	مقدمه
۱۱۷	درس چهاردهم
۱۱۷	۱-۴- بایدها
۱۱۷	۱-۴-۱- فرهنگ‌سازی
۱۱۸	۱-۴-۲- تکریم
۱۱۹	۱-۴-۳- تذکر شیوا و رسا
۱۲۰	۱-۴-۴- تفکیک رفتار از شخصیت
۱۲۱	۱-۴-۵- تشکر و تقدیر
۱۲۱	۱-۴-۶- تشخیص
۱۲۱	۱-۴-۷- تحمل و مدارا
۱۲۳	درس پانزدهم
۱۲۳	۲-۴- نیایدها
۱۲۳	۲-۴-۱- تجسس
۱۲۳	۲-۴-۲- توهین
۱۲۳	۲-۴-۳- تعصب
۱۲۴	۲-۴-۴- مقابله به مثل
۱۲۵	درس شانزدهم
۱۲۵	۳-۴- رفتارشناسی امام رضا علیه السلام در امر به معروف و نهی از منکر
۱۲۵	۳-۴-۱- تحلیل فضای سیاسی و اجتماعی دوران امامت حضرت رضا علیه السلام
۱۲۷	۳-۴-۲- شاخص‌های رفتاری امام رضا علیه السلام در زندگی فردی و اجتماعی
۱۳۳	۳-۴-۳- مراتب امر به معروف و نهی از منکر در سیره رضوی علیه السلام
۱۳۴	۳-۴-۴- ویژگی‌های امر و نهی در سیره حضرت رضا علیه السلام
۱۳۹	پیوست‌ها
۱۴۱	آیات امر به معروف و نهی از منکر
۱۴۴	روایات امر به معروف و نهی از منکر

- ۱۵۶..... مسئولیت‌پذیری فردی و اجتماعی در قرآن
- ۱۶۰..... اصل هشتم قانون اساسی
- ۱۶۰..... قانون حمایت از آمران به معروف و ناهیان از منکر
- ۱۶۵..... امر به معروف و نهی از منکر و حقوق بشر
- ۱۷۵..... مفهوم‌شناسی امر و نهی در قرآن و علوم بلاغت

۱۸۱..... منابع

۱۸۴..... آزمون

www.ketab.ir